AVANTAJELE ȘI BENEFICIILE ACHIZIȚIILOR PUBLICE SUSTENABILE (ÎN CONTEXT INTERNAȚIONAL)

RUSU ELENA,
ORCID: 0000-0001-8593-0079
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 336.25:502.131.1:351.712.5(100) **DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.7388756**

Abstract . *This paper presents arguments regarding the security of implementation of the Sustainable Public Objectives at the international level. To carry out the study, it authorizes an applicable traditional research method: monographic method, document analysis, comparison, trend analysis, etc. The conclusions appear as a result of the analysis of international documents, guides and case studies and reflection in order to be able to give to public expenditures for public expenditures for the purchase of products, services, project care favoring sustainable use.*
Key-words*: Sustainable Development, Sustainable Public Procurement, Green Procurement*

Introducere

Ameliorarea și îmbunătățirea practicilor de achiziții publice este una dintre prioritățile de bază ale managementului autorităților publice. Motivele îmbunătățirii rezultă din reorientarea politicilor publice de reducere a cheltuielilor bugetare și diminuare a gradului de fraudare a acestora, asigurând, astfel, pe această cale achiziționarea de bunuri, lucrări și servicii de calitate, în condiții de resursele financiare disponibile limitate. În plus, modificările în tipologia achizițiilor publice au dus la o schimbare semnificativă, anume apariția unor noi abordări pentru achizițiile durabile, contribuția cărora duc spre soluționarea unor probleme de dezvoltare socială, economică și de mediu pentru întreprinderile autohtone, cât și cele internaționale. Achiziţiile publice sustenabile reprezintă o soluţie de reducere a cheltuielilor publice şi de protecţie a mediului aplicată în multe ţări europene.

Scopul lucrării

În această lucrare sunt prezentate argumente în susținerea implementării Achizițiilor Publice Sustenabile (Sustainable Public Procurement- SPP) la nivel internațional.

Metodologia cercetării

Pentru realizarea studiului autorul a aplicat metode de cercetare tradiționale: metoda monografică, analiza de documente, comparația, analiza tendinței ș.a. Concluziile apar ca un rezultat din analiza de documente internaționale, ghiduri și

studii de caz și reflectă că achizițiile publice sustenabile vizează cheltuirea fondurilor publice pentru achiziții de produse, servicii, proiecte care favorizează dezvoltarea durabilă.

Rezultatele cercetării

În esență, distincția cheie între achizițiile publice în sensul tradițional și achizițiile publice durabile, este că prima privește exclusiv valoarea pentru bani în momentul cumpărării, în timp ce achizițiile publice sustenabile fac un pas în continuare și iau în considerare dimensiunile sociale, de mediu și economice ale achiziționarea pe întreg ciclul de viață al produsului sau serviciuluiÎn perioada a 10 ani de activitate, în cadrul Conferinței Națiunilor Unite la Dezvoltare Durabilă (Rio + 20) au fost adoptate programe privind consumul durabil și modelele de producție în iunie 2012,(10YFP). 10YFP este un cadru de acțiune la nivel global pentru consolidarea cooperării internaționale și accelerarea schimbării spre modelele de consum și producție durabile (SCP) în țările dezvoltate și în curs de dezvoltare.[1]

Pentru sporirea eficienței utilizării achizițiilor publice pentru avansare strategică, obiectivele depind, totuși, în mare măsură de solidaritatea publicului, de cadrul de achiziții în sine și principiile și practicile sale, precum și dacă aceste obiective sunt sau nu aliniate la nivelul politicilor naționale, regionale și internaționale existente. De exemplu, achizițiile guvernamentale pot sprijini implementarea unor politici energetice la nivel național, care să urmărească realizarea unor obiective internaționale, cum ar fi reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Există diverse modalități de definire a obiectivelor generale sau secundare. Literatura existentă a identificat trei obiective principale, care sunt avansate prin achiziții publice sustenabile în domeniul social, economic și de mediu.

Inițiativele de achiziții durabile conduse de guverne pot transforma mediul obiectivelor în oportunități economice. Prin furnizarea unei cereri de produse și servicii durabile, industriile naționale sunt încurajate să treacă la practici de producție sustenabilă.

Un alt termen frecvent utilizat este achizițiile publice ecologice (GPP). În Uniunea Europeană, achizițiile publice ecologice sunt definite ca „un proces prin care autoritățile publice încearcă să facă acest lucru procurând bunuri, servicii și lucrări cu un impact redus asupra mediului de-a lungul ciclului lor de viață în comparație cu bunurile, serviciile și lucrările cu aceeași funcție primară. [5]

ECONOMIC **Realizarea unei economii durabile**	DE MEDIU **Păstrarea limitelor unui mediu rezonabil**	SOCIAL **Asigurarea unei societăți puternice și sănătoase**
• Promovarea întreprinderilor eco-responsabile prin îmbunătățirea abilităților locale: îmbunătățirea obiective sociale și de mediu ale furnizori, permițând accesul la calitate ocupării forței de muncă. • Costuri reduse, prin aplicarea mai multor tehnologii eficiente, resurse și economie de energie. • Riscuri reduse, pentru mediu, pentru protecția socială și îmbunătățirea calitatății vieții și a mediului de viață • Reducerea consumului de energie și a schimbărilor climaterice, prin evitarea consumului energetic intensiv • Activități de îmbunătățire a eficienței energetice; căutarea de energie non-fosilă și resusrse regenerabile. • Dezvoltarea competențelor, prin adaptare la specificul situațiilor, prin implementarea și consolidarea organizațională prin procese, instrumente și personal. • Dezvoltarea economică locală, prin utilizarea materii prime locale, forță de muncă locală, reducerea amprentei de carbon etc.	• Reducerea poluării solului, apei și aerului: • Evitarea substanțelor chimice dăunătoare sănătății și mediului ambiant, • Reducerea consumului de apă, prin evitarea activități intensive în apă; îmbunătățirea eficiența apei; captarea apei fluviale și reciclarea apei grase. • Reducerea materialelor, ambalajelor și deșeurilor, prin reducerea, reutilizarea și reciclarea lor. • Protejarea habitatelor și a biodiversității, prin furnizarea de lemn durabil, fructe de mare, ulei de palmier și soia; îmbunătățirea habitatelor locale.	• Protejarea sănătății umane, prin evitarea substanțelor chimice periculoase; promovarea dietei și a exercițiilor fizice; creșterea veniturilor în gospodării. • Promovarea condițiilor corecte de muncă, prin îmbunătățirea salariilor, a programului de lucru și egalitatății în lanțurile de aprovizionare.

Figura 1. *Obiectivele principale ale achizițiilor publice sustenabile*

Sursa: Elaborat de autor în baza UN Environment (2017) Sustainable Public Procurement: A Global Review. Final Report.

Aplicarea achizițiilor publice sustenabile pot aduce numeroase beneficii societății și economiei, reducând în același timp daunele aduse mediului. Aceste beneficii adesea se consolidează reciproc și pot crea, de asemenea, un efect multiplicator în economie (Figura 2).

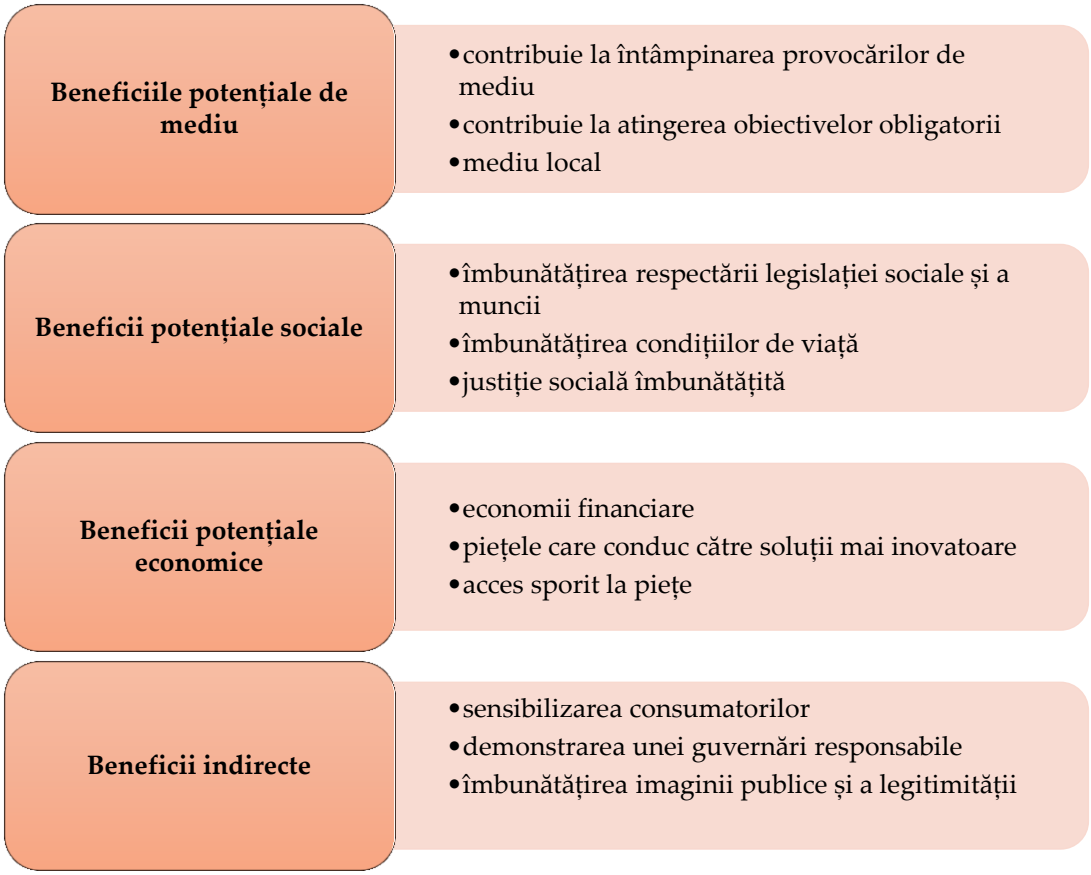

Figura 2. *Beneficiile potențiale ale achizițiilor publice sustenabile*

Sursa: Elabarat de autor în baza Standardelor adaptate de Marea Britanie (BS 8903:2010)[4]

Beneficii pentru mediu: Sunt bunuri și servicii preferate de mediu sunt definite drept cele care au un impact mai redus asupra mediului pe parcursul ciclului de viață al bunurilor sau serviciilor, în comparație cu bunurile sau serviciile concurente care servesc pentru același scop. Problemele cheie de mediu care ar putea fi luate în considerare de-a lungul vieții în ciclul mărfurilor / serviciilor includ:

- consumul de energie și tipul de energie utilizată;
- utilizarea apei și impactul calității apei;
- utilizarea resurselor, inclusiv utilizarea resurselor neregenerabile;
- volumul și tipul de deșeuri;
- opțiuni de sfârșit de viață, de ex. reciclabilitate, recuperare resurse;
- impactul asupra habitatului natural;
- nivelul substanțelor / deșeurilor toxice și periculoase;
- zgomot, poluanți și emisii.

Rezultatele / beneficiile dezirabile pot fi următoarele:

- ☑ Îmbunătățirea calității aerului prin reducerea sau eliminarea emisiilor în aer (de ex.
- ☑ gaze cu efect de seră, cum ar fi dioxidul de carbon și alți poluanți);
- ☑ Utilizarea redusă a apei (de exemplu, economisirea sau eficiența apei);
- ☑ Îmbunătățirea calității apei prin reducerea sau eliminarea emisiilor în apă (de ex.
- ☑ poluarea chimică a cursurilor de apă);
- ☑ Îmbunătățirea calității solului prin reducerea sau eliminarea emisiilor către pământ (de ex.
- ☑ îngrășăminte chimice);
- ☑ Cererea redusă de materii prime și resurse naturale (de exemplu, silvicultură sustenabilă, biodiversitate sustenabilă);
- ☑ Reducerea consumului de energie (de exemplu, eficiența energetică, utilizarea energiei regenerabile);
- ☑ Energie emisă redusă (de exemplu, căldură, radiații, vibrații, zgomot)
- ☑ Reducerea deșeurilor și a produselor secundare (de exemplu, reciclarea și prevenirea deșeurilor.

Beneficii sociale: Impactul social ce include activitățile de achiziții sustenabile, care poate fi luat în considerare la nivel global, include:

- ☑ Sprijinirea furnizorilor guvernelor care sunt responsabili social și adoptă practici etice;
- ☑ Luarea în considerare impactul asupra sănătății umane;
- ☑ Sprijinirea întreprinderilor mici locale și emergente;
- ☑ Sprijinirea practicilor de incluziune socială, precum angajarea și formarea profesională concentrate pe grupuri defavorizate;
- ☑ Evaluarea impactului problemelor de securitate și sănătate în muncă;
- ☑ Asigurarea respectării cerințelor de reglementare relevante.

Beneficii economice: Impactul economic ale achizițiilor sustenabile reflectă, la nivel global, următoarele:

- ☑ Achiziționarea de bunuri și servicii care sunt mai eficiente pentru a opera și prin aceasta a reduce costurile de exploatare (inclusiv energia, apa și timpul);
- ☑ Reexaminarea cerințelor și, după caz, o cerere provocatoare la sursă, astfel încât să se să evite achizițiile publice în plus față de nevoile necesare;
- ☑ Reducerea costurilor și eficientizarea lanțului de aprovizionare și dezvoltare a competitivității, inovației și a capacității pieței, în general. Unele produse care pot părea mai scumpe în ceea ce privește achiziția anticipată, costul poate oferi, de fapt, mai mari beneficii economice pe toată durata de viață a produsului/serviciului.

Astfel rezultatele / beneficiile dezirabile ar fi următoarele:

- ☑ costuri reduse pentru întreaga viață pentru a obține valoare pentru bani, inclusiv costuri
- ☑ economice;
- ☑ eficiența lanțului de aprovizionare;
- ☑ crearea de locuri de muncă (de exemplu, tehnologii ecologice, utilizarea furnizorilor locali, crearea
- ☑ piețe pentru reciclare)
- ☑ sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
- ☑ reducerea barierelor de intrare (de exemplu, facilitarea concurenței deschise);
- ☑ să se asigure că acordurile de furnizori sunt corecte și la marje viabile;
- ☑ asigurarea continuității activității (de exemplu, rezistența lanțului de aprovizionare).

Beneficii politice: În sfârșit, achizițiile sustenabile oferă guvernelor posibilitatea de a „conduce cu un exemplu", ceea ce nu numai că poate îmbunătăți imaginea guvernului prin demonstrarea de guvernare responsabilă, dar poate avea și consecințe sociale importante, cum ar fi creșterea gradului de conștientizare a cererii a consumatorilor pentru produse sustenabile. În plus, economiile potențiale generează achiziționarea de produse sau servicii sustenabile sau ecologice.

La etapa actuală, în țara noastră, în pofida adoptării noii legi privind achiziţiile publice şi ajustărilor permanente operate în aceasta, cadrul legal privind achizițiile publice nu este aliniat la directivele UE în domeniu şi nu asigura o eficienţă şi transparenţă a procesului de achiziţii publice. [6]

Concluzie

În concluzie menționez că achizițiile publice sustenabile vizează cheltuirea fondurilor publice pentru achiziții de produse, servicii, proiecte care favorizează dezvoltarea durabilă și sustenabilă. Problemele de sustenabilitate devin vitale în agenda dezvoltării unei națiuni, este timpul să ne îndreptăm atenția asupra sistemelor de achiziții publice, în principal, asupra avantajelor economice imediate pentru publicul sustenabil. Este necesar ca sistemele de achiziții publice sustenabile să dețină ca rezultat beneficii pe termen lung nu doar pentru guverne, ci pentru toți reprezentanții acestora.

Deși este un concept relativ nou, SPP nu este un alt tip de achiziții, aceastea încearcă mai degrabă să abordeze prin intermediul acțiunilor de achiziții - consecințele ecologice, sociale și economice, de la proiectare până la fabricare sau utilizare.

Referințe bibliografice:

1. UN Environment (2017) Sustainable Public Procurement: A Global Review. Final Report. https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/20919/GlobalReview_Sust_Procurement.pdf (accesat: 3.05.2020)
2. Procuring the Future. Sustainable Procurement National Action Plan: Recommendations from the Sustainable Procurement Task Force. Department for Environment, Food and Rural Affairs UK. London, 2006. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/69417 /pb11710-procuring-the-future-060607.pdf (accesat: 3.05.2022)
3. Monitoring Sustainable Public Procurement Implementation: Recommendations and Case Studies. Copyright © United Nations Environment Programme. 2016, pg. 33 http://www.scpclearinghouse.org/sites/default/files/monitoring_sustainable_public_procurement_implementation. pdf (accesat: 27.04.2022)
4. The Sustainable Public Procurement Programme of the 10-Year. Framework of Programmes (10YFP SPP Programme). Principles of Sustainable Public Procurement . March 2015 http://www.unep.org/10yfp/programmes/sustainable-public-procurement (accesat: 01.05.2022)
5. https://cpr.md/2020/04/08/esecuri-si-exceptii-ale-reformei-achizitiilor-publice/